

OŚRODKI PEDAGOGICZNE W POLSCE

Rocznik Pedagogiczny 40/2017
PL ISSN 0137-9585

JANINA USZYŃSKA-JARMOC
Uniwersytet w Białymstoku

TEMPORA MUTANTUR ET NOS MUTAMUR IN ILLIS... 40-LECIE WYDZIAŁU PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII UNIwersYTETU W BIAŁYMSTOKU

Czasy się zmieniają i my zmieniamy się wraz z nimi – ta łacińska maksyma skłoniła nas, aby w czasie świętowania 40-lecia istnienia Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku dokonać refleksji na temat przemian w funkcjonowaniu naszego Wydziału. W przygotowanej z tej okazji księdze jubileuszowej¹ zaprezentowaliśmy najważniejsze zmiany (zachodzące w ostatniej dekadzie), które dotyczyły kilku obszarów, m.in. aktywności naukowej, dydaktycznej i administracyjnej pracowników. Dokonaliśmy analizy rozwoju kadry, struktur Wydziału i infrastruktury. Oceniliśmy wprowadzone nowości, podzieliśmy się naszymi sukcesami, zdefiniowaliśmy bariery rozwoju oraz wyznaczyliśmy nowe perspektywy.

Czasy się zmieniają i my zmieniamy się wraz z nimi. Przyjmując ten tytuł warto zasygnalizować w tekście nie to, co jest efektem zmian, bo obszerny materiał na ten temat zamieściliśmy we wspomnianej publikacji, natomiast warto podzielić się z Czytelnikami subiektywną, i z natury rzeczy wybiórczo przygotowaną, opinią na temat tego, jakie aktywności do tych zmian doprowadziły, jakie były ich źródła, mechanizmy i okoliczności. Cały szereg zmian można określić ogólnie hasłem: **przyspieszenie**. To przyspieszenie (lub wręcz pośpiech w odczuciu wielu osób) w naszej aktywności, jako naukowców i nauczycieli, wynikało z wielu zmian dyktowanych nam odgórnie, do których należało przystosowanie się (m.in. wprowadzenie KRK, modyfikacja systemu punktów ECTS, procedur i systemów jakości kształcenia, zmiany zasad parametryzacji jednostek, zmiany w PKA, wprowadzanie systemów informatycznych: USOS, OSA, APD, etc.).

Zacznijmy od dydaktyki. W ramach tego obszaru najbardziej adekwatną nazwą na określenie charakteru zmian wydaje się być: **doskonalenie**. Przyjeliśmy,

¹ *Tempora mutantur et nos mutamur in illis... XL-lat Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, Dekada 2008–2017*, red. M. Sobecki, A. Korzeniecka-Bondar, Białystok 2017.

iz czas zdobywania wiedzy na całe życie przechodzi w czas jej zdobywania przez całe życie. Zatem uznaliśmy, że kreatywność, interdyscyplinarność, samodzielność, umiejętność autonomicznego uczenia się, umiejętność globalnego i krytycznego postrzegania zjawisk edukacyjnych i zdolność do współpracy stają się kluczowymi kategoriami charakteryzującymi naszych absolwentów, które ułatwią im odnalezienie swojego miejsca na, szybko zmieniającym się, rynku pracy. Zatem minione dziesięciolecie naszej aktywności to bardzo dynamiczna i ciągła praca nad zmianami w organizacji i programach studiów, wymuszona także koniecznością wprowadzenia Krajowych Ram Kwalifikacji. Budując system zapewniania jakości kształcenia w sposób naturalny włączyliśmy do dialogu studentów, absolwentów, przedstawicieli różnych instytucji i organizacji. Cieszymy się, że udało się utrzymywać dobry kontakt z naszymi absolwentami, w ramach aktywności Rady Absolwentów powstałej przed pięcioma laty. W Radzie zasiadają osoby, które kiedyś uzyskały dyplom magistra pedagogiki na naszym Wydziale, a później osiągnęły znaczące sukcesy w różnych dziedzinach, uczestnicząc aktywnie w życiu społecznym i kulturalnym regionu, a nawet – w niektórych przypadkach – kraju. Jakie bariery utrudniały nam działania nad reformowaniem programów kształcenia? Można stwierdzić, że zobligowani byliśmy do tworzenia porównywalnych standardów edukacyjnych na kierunku pedagogika i przyjęcia tzw. wzorcowych efektów kształcenia. Tymczasem różnorodność w edukacji polega na zrozumieniu i zaakceptowaniu odmienności kontekstów i misji poszczególnych uczelni. Udało nam się tę barierę pokonać. Jakich problemów uniknęliśmy? Gwałtownego zmniejszanie się liczby studentów, które następowało w ostatnich latach z przyczyn demograficznych. W procesie rekrutacji na rok 2017/2018 wypełniliśmy limity przyjęć na studia stacjonarne i niestacjonarne, na wszystkie kierunki kształcenia.

Drugim ważnym obszarem naszej aktywności jest nauka. W tej dziedzinie specyficzną nazwą na określenie charakteru zmian jest *awansowanie*. Dzięki zintensyfikowaniu badań naukowych w ostatnim dziesięcioleciu, zmieniała się dynamicznie nie tylko liczba, lecz także struktura wiekowa kadry akademickiej. Bardzo dynamicznie rosła liczba osób zatrudnionych na stanowisku profesora, a jednocześnie malała średnia ich wieku. Jednak niewątpliwie największym sukcesem naszej społeczności był rozwój naukowy kilkunastu osób, które całą swoją karierę naukową, aż po habilitację, zaczęli jako studenci naszego Wydziału. Warto przy tym podkreślić, że w ciągu ostatnich pięciu lat osiemnastu asystentów obroniło pracę doktorską. Kolejnym określeniem charakteryzującym naszą aktywność naukową jest *publikowanie*. Badania naukowe na nieznaną dotąd skalę wyszły poza mury uczelni i instytutów. W ostatnim okresie na Wydziale powstały dwa nowe czasopisma naukowe: *Parezia* i *Creativity: Theories – Research – Applications*. Pierwsze z nich, wydawane pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, zostało stworzone jako forum aktywności młodych pracowników nauki. Drugie czasopismo – *Creativity...* – wydawane w wersji anglojęzycznej, już zbiera znakomite recenzje w Polsce i za granicą. Ważnym wydarzeniem ostatniego dziesięciolecia, stanowiącym wyraz uznania całego środowiska polskiej pedagogiki dla naszych osiągnięć, było powierzenie

nam w 2016 roku organizacji IX Ogólnopolskiego Zjazdu Pedagogicznego PTP, w którym uczestniczyło ponad 500 naukowców z całego kraju.

Przyśpieszenie w dziedzinie *administrowania* było szczególnie przez nas odczuwane w ostatnim dziesięcioleciu. Masowa komputeryzacja i rozwój systemów telekomunikacyjnych spowodowały wiele rewolucyjnych zmian. Obecnie wprowadzanie danych do systemu USOS (potocznie w naszym żargonie „karmienie USOS-a”) jest jednym z głównych zadań pracownika dziekanatu. Dzięki temu student, poprzez swoje konto w USOS-Web, w każdej chwili ma dostęp do wykazu realizowanych przedmiotów, sylabusów, rozkładu zajęć, przypisania do grupy wykładowej i ćwiczeniowej, terminów konsultacji, rejestracji na zajęcia, sprawdzenia ocen, dokonywania opłat itd. Podobnie pracownicy naukowodzy mają dostęp do swoich rozkładów zajęć, list studentów, protokołów, recenzji prac dyplomowych, mogą kontaktować się z całymi grupami studentami, jak i indywidualnie.

Patrząc na minione dziesięciolecie nie sposób wspomnieć o infrastrukturze naszego Wydziału. Tu trafnym określeniem zmian wydaje się być *budowanie*. Dzięki oddaniu do użytku bardzo nowoczesnego budynku zyskaliśmy w sposób znaczący przestrzeń do realizacji nie tylko zadań dydaktycznych, lecz także przedsięwzięć artystycznych. Najnowszy budynek stanowi swoiste centrum upowszechniania kultury (dzięki współpracy z licznymi szkołami, teatrami, Białostockim Ośrodkiem Kultury i Młodzieżowym Domem Kultury). Nowocześnie wyposażona, piękna aula główna stała się naturalną przestrzenią do koncertowania Chóru Akademickiego (koncertującego już od czterech dziesięcioleci), a także wspaniałych spektakli studenckiego *Teatru Stukot*. Natomiast w *foyer* możemy podziwiać prace naszych nauczycieli akademickich – artystów plastyków i ich studentów.

Nie ma uczelni bez biblioteki. Aktywność pracowników naszej wydziałowej biblioteki można najogólniej określić jako niestrudzone *gromadzenie*. Czym możemy się pochwalić? Nasze zbiory liczą 113 545 woluminów. Istotnym elementem w zasobach naszej wydziałowej biblioteki są czasopisma. Dotychczas zgromadziliśmy 738 tytułów. Ciekawostką jest również kolekcja historyczna, licząca 3019 woluminów, z czego szczególnie cennych jest ponad 500 egzemplarzy unikatowych, wydanych w małym nakładzie w latach 1800–1948.

W ramach zakończenia warto przywołać kolejne określenie charakteryzujące naszą – tym razem – wakacyjną aktywność. Jest nim: *oczekiwanie*. Minister nauki i szkolnictwa wyższego zapewnił, że we wrześniu 2017 roku zaprezentowany będzie projekt nowej ustawy o nauce i szkolnictwie wyższym, zapowiadając w nim głębokie zmiany. Czy czeka nas kolejne wymuszone zewnętrznie przyśpieszenie? Czy w kolejnym dziesięcioleciu będziemy uczestniczyć w ciągłej gonitwie dostosowując się do zewnętrznie narzuconych zmian? Lubimy zmieniać świat, a tym samym sami ulegać zmianom, ale nie lubimy zmieniać się dlatego, że musimy. Potrzebujemy zmian spokojnych, poprzedzonych głębokim namysłem, dialogiem, badaniem różnych kontekstów, na podstawie których wyznaczać będziemy nowe perspektywy edukacyjne i rozwojowe na kolejne dziesięciolecie naszego Wydziału.